

збільшуються. Тому регулювання відносин у даній сфері потребують подальшого удосконалення та усунення існуючих недоліків.

Бібліографічні посилання:

1. В Україні – понад 73 тисячі дітей-сиріт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://health.unian.ua/country/1318291-v-ukrajini-ponad-73-tisyachiditey-sirit.html>
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. : станом на 06 жовтня 2017 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40 – 44. – Ст. 356.
3. Урумова Т. О. Опіка и попечительство над несовершеннолетними детьми : актуальные проблемы правового регулирования : дис. кандидата юридичних наук: 12.00.03 / Т. О. Урумова – М., 2009. – 145 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dslib.net>
4. Про охорону дитинства : закон України від 26.04.2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №30. – ст. 142.
5. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 21–22. – Ст. 135.
6. Михеева Л. Ю. Проблемы правового регулирования отношений в сфере опеки и попечительства : дис. доктора юридичних наук : 12.00.03 // Л. Ю. Михеева. – Барнаул, 2003. – 405 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dslib.net>

Мядзель Марія Михайлівна,
курсант другого курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Юніна Марина Петрівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРОБЛЕМА РЕЄСТРАЦІЇ ШЛЮБІВ НА ТЕРИТОРІЯХ АТО

Актуальність даної теми пов'язується зі складною ситуацією на Сході нашої держави, яка стала підставою для виникнення багатьох проблемних ситуацій у сфері нормативного регулювання правового статусу фізичних осіб. Особливою мірою це стосується сфери сімейних відносин. Адже, незважаючи на ситуацію на Сході, щоденно до відділів державної реєстрації актів цивільного стану звертаються громадяни, які проживають на тимчасово окупованій території або переселились з тимчасово окупованої території чи зони АТО, з питаннями, що стосуються державної реєстрації актів цивільного стану, а саме державної реєстрації шлюбу.

Метою даного дослідження є виявлення проблем, що виникають у зв'язку з реєстрацією шлюбу на тимчасово окупованій території та в зоні проведення антитерористичної операції.

15.04.2014 був прийнятий, а 27.04.2014 набрав чинності Закон України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України». Відповідно до ст. 3 цього Закону як тимчасово окупована територія були визначені територія Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Відповідно до ч. 4 ст. 5 Закону примусове автоматичне набуття громадянами України, які проживають на

тимчасово окупованій території, громадянства Російської Федерації не визнається Україною та не є підставою для втрати громадянства України [2].

Серед іншого, Закон врегулював низку приватноправових питань, як то гарантування права власності та правовий режим майна на тимчасово окупованій території та забезпечення реалізації права на спадкування (ст. 11). Питання реєстрації актів цивільного стану залишилися поза увагою законодавця, але, керуючись ст. 5 вказаного Закону, яка встановлює, що Україна вживає всіх необхідних заходів щодо гарантування прав і свобод людини і громадянина, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, усім громадянам України, які проживають на тимчасово окупованій території.

02.09.2014 Верховною Радою України був прийнятий Закон України «Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції». Відповідно до ст.1 зазначеного Закону територія проведення антитерористичної операції – це територія України, на якій розташовані населені пункти, визначені у затвердженому Кабінетом Міністрів України переліку, де проводилася антитерористична операція, розпочата відповідно до Указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 13 квітня 2014 року «Про невідкладні заходи щодо подолання терористичної загрози і збереження територіальної цілісності України» від 14.04.2014 № 405/2014 [3]. Так само, як і Законом України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасового окупованій території України», питання реєстрації актів цивільного стану на тимчасово окупованій території цим Законом не регулюються. Отже, можна дійти висновку, що у вирішенні питання реєстрації шлюбу залишається звертатися до відповідних норм Сімейного Кодексу.

Таким чином, громадяни України, які опинилися на тимчасово окупованій території або на території проведення антитерористичної операції і бажають укласти шлюб, постають перед вибором: виїхати з тимчасово окупованої території (зони проведення АТО) і укласти шлюб у будь-якому органі державної реєстрації актів цивільного стану України, або укласти шлюб в відповідних органах окупаційної влади (відповідних органах так званих ДНР або ЛНР), чи укласти шлюб за релігійним обрядом.

Перший варіант є цілком можливим і найменш спірним з погляду права, оскільки, по-перше, СК не пов'язує можливість подання заяви про реєстрацію шлюбу з місцем постійного проживання і відповідно до ч. 1 ст. 28 СК заява про реєстрацію шлюбу подається жінкою та чоловіком до будь-якого органу державної реєстрації актів цивільного стану за їхнім вибором. Це підтверджується наказом Міністерства юстиції України від 02.12.2016 р. №3447/5, за яким громадяни, які проживають на тимчасово окупованій території України або переселилися з неї, можуть отримати всі види послуг державної реєстрації у відділеннях РАЦС за місцевим зверненням. Тобто не за місцем проживання чи розташуванням суду, до якого звернувся заявник, а у будь-якому РАЦС [1, с. 106].

Крім того, наказом Міністерства юстиції України від 12.06.2014 № 919/5 «Про затвердження змін до деяких наказів Міністерства юстиції України», серед іншого, п.3 розділу I Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджених наказом Міністерства юстиції України від 18.10.2000 № 52/5, було доповнено таким положенням: у зв'язку з неможливістю виконувати повноваження відділами державної реєстрації актів цивільного стану Автономної Республіки Крим та міста Севастополя на тимчасово окупованих територіях проведення державної реєстрації актів цивільного стану, внесення змін до актових записів цивільного стану, їх

поновлення та анулювання за заявами громадян України, які проживають на тимчасово окупованій території України, здійснюються відділами державної реєстрації актів цивільного стану за межами цієї території [4].

Окрім місця реєстрації шлюбу розглядалось питання про час реєстрації шлюбу. За загальним правилом, встановленим ч. 1 ст. 32 СК, шлюб реєструється після спливу одного місяця від дня подання особами заяви про реєстрацію шлюбу, проте вбачається, що в цьому випадку керівник органу державної реєстрації актів цивільного стану, враховуючи обставини, може дозволити реєстрацію шлюбу до спливу цього строку, у тому числі — в день подання заяви про реєстрацію шлюбу [6].

По-друге, держава намагається не створювати зайвих перепон для пересування громадян України територією країн і ч. 1 ст. 10 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» встановлює, що громадяни України мають право на вільний та безперешкодний в'їзд на тимчасово окуповану територію і виїзд з неї через контрольні пункти в'їзду-виїзду за умови пред'явлення документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України [2].

Водночас, незважаючи на відсутність правових перешкод, можуть виникнути перешкоди організаційного, матеріального або іншого характеру (зокрема, перебування жінки у стані вагітності, що може унеможливити подорожі з метою укладення шлюбу). Зазначене ще більшою мірою стосується громадян, які проживають у зоні проведення АТО.

Розглядаючи другий варіант, тобто реєстрацію шлюбу у відповідних органах, створених окупаційною владою, слід зазначити, що ст. 9 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України», яка має назву «Незаконні органи, їх посадові та службові особи», у частинах 2 та 3 визначає, що будь-які органи, їх посадові та службові особи на тимчасово окупованій території та їх діяльність вважаються незаконними, якщо ці органи або особи створені, обрані чи призначені у порядку, не передбаченому законом, і, відповідно, будь-який акт (рішення, документ), виданий такими органами та /або особами, є недійсним і не створює правових наслідків. Таким чином, шлюб між громадянами України, зареєстрований органами окупаційної влади, не буде мати правових наслідків. Щодо правового статусу будь-яких органів ДНР або ЛНР, він є взагалі невизначений і, відповідно, жодних правових наслідків шлюб, зареєстрований такими органами, мати не буде.

Щодо релігійного обряду шлюбу, то ч. 3 ст. 21 СК окремо наголошує на тому, що релігійний обряд шлюбу не є підставою для виникнення у жінки та чоловіка прав та обов'язків подружжя [6].

На основі вищезазначеного можна дійти висновку, що найбільш доступний варіант реєстрації шлюбу на тимчасово окупованій території чи зони АТО це виїхати з даної території і укласти шлюб у будь-якому органі державної реєстрації актів цивільного стану України. Законодавство надало достатньо умов, для забезпечення швидкої реєстрації шлюбу та не перешкоджає виїзду з тимчасово окупованої території. Але існують ситуації, коли подружжя не мають можливості виїзду за межі вказаної території через сімейні або фінансові причини, або через стан здоров'я. Таких випадків в законодавстві не передбачено, а отже це питання надає перспективу подальшого дослідження цієї теми.

Бібліографічні посилання:

1. О. Верейці: науково-практичний журнал «МЕН» № 5 / Реєстрація шлюбу громадянами України: можливі варіанти. – Х.: 2015 р.- 102-108 с.

- НЕ понимаю что это за источник перове фамилия автора? А почему вместо названия статьи идет сразу название журнала?
2. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1207-18>
  3. Про тимчасові заходи на період проведення антитерористичної операції: Закон України від 02.09.2014 № 1669-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1669-18>
  4. Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства юстиції України з питань державної реєстрації актів цивільного стану: Наказ Міністерства юстиції України від 02.12.2016 р. № 3447/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1564-16>
  5. Про забезпечення прав та свобод внутрішньо переміщених осіб [Електронний ресурс]: Закон України від 20.10.2014 №1706-VII // Законодавство України. – Режим доступу до док.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1706-18>.
  6. Сімейний кодекс України [Електронний ресурс] : Закон України від 10.01.2002 №2947-III // Законодавство України. – Режим доступу до док.: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2947-14/page2>.

Настич Тетяна Миколаївна,
курсант другого курсу ФПФОДР
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

Юніна Марина Петрівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОВІТУ ПОДРУЖЖЯ

Актуальність теми полягає в тому, що заповіт вважається найлавищою формою спадкування, що пройшла складний шлях і збереглася до нашого часу, алже кожна людина, яка володіє будь-яким майном, хоча б раз у житті замислювалася над питанням про те, як краще ним розпорядитися. Чинне цивільне законодавство передбачає наступні види заповітів: заповіт з умовою, заповіт подружжя, секретний заповіт. Одним із видів заповіту є заповіт подружжя, який законодавець перейняв із досвіду інших країн.

Метою нашого дослідження є вивчення особливостей подружнього заповіту та виявлення його позитивних і негативних сторін.

Відповідно до статті 1243 ЦК України подружжя, яке перебуває в зареєстрованому шлюбі, має право скласти спільний заповіт щодо майна, яким вони володіють на праві спільної власності. Таким є майно, набуте подружжям під час шлюбу, незалежно від того, що один із них не мав з поважної причини самостійного заробітку (навчання, велення лопашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо). На підтвердження цього факту подружжя надає нотаріусу оригінал свідоцтва про шлюб. Потрібно зауважити, що фактичні шлюбні відносини не породжують права на спільний заповіт, оскільки згідно зі ст. 21 Сімейного кодексу України шлюбом